

Årsrapport 2017

Innholdsfortegnelse

HOVEDTREKK	3
OM AVINOR FLYSIKRING AS.....	4
VIKTIGE HENDELSER 2017.....	4
ØKONOMI OG FINANS	5
EIERSTYRING OG SELSKAPSLEDELSE	6
TRAFIKKUTVIKLING	7
FLYSIKKERHET OG HMS.....	7
SAMFUNNSANSVAR	7
YTRE MILJØ.....	7
PERSONAL OG ORGANISASJON.....	7
FREMTIDSUTSIKTER OG RAMMEBETINGELSER	8
ÅRSREGNSKAP MED NOTER 2017.....	9

Årsberetning 2017

HOVEDTREKK

Avinor Flysikring AS leverer tårntjeneste på flyplasser, flygekontrolltjeneste for trafikken i norsk luftrom og teknisk infrastruktur for flynavigasjon, og har inndelt sine forretningsområder som følger:

- Underveistjenester
- Tårntjenester
- Systemdriftstjenester
- Remote services

Året 2017 har vært preget av sikker og stabil drift. Det har vært fortsatt vekst i service units i underveis-segmentet, men veksten har vært avtakende sammenlignet med tidligere år. Selskapet har flere store prosjekter med høy aktivitet. Selskapets pensjonsordning har skapt utfordringer, som følge av plan- og forutsetningsendringer utenfor Avinor Flysikrings kontroll. Avinor Flysikring har solgt sin eierandel i Entry Point North AB.

Det er gjennomført flere interne og eksterne revisjoner av Avinor Flysikring AS, blant annet fra Luftfartstilsynet. Avvikene som er funnet er håndtert gjennom iverksettelse av korrigerende tiltak.

Flysikring vant Luftfartstilsynets Sikkerhetspris 2017.

OM AVINOR FLYSIKRING AS

Avinor Flysikring AS er et heleid aksjeselskap i Avinor AS. Selskapet har sitt hovedkontor i Oslo.

Avinor Flysikring AS er underlagt reguleringer fra Samferdselsdepartementet.

For underveistjenesten er det innført et ytelsesbasert prissystem i Europa med risikodeling med luftromsbrukerne. De øvrige flysikringstjenestene er basert på en kostnadsbasert prisingsmodell.

Avinor Flysikring AS har en visjon om å være en ledende leverandør av flysikringstjenester i Nord-Europa. Avinor Flysikring AS sin forretningside er å bidra til økt verdiskaping for kunder og samfunn ved å levere etterspurte flysikringstjenester.

Utpekt leverandør

Avinor Flysikring AS er utpekt leverandør for underveistjenesten fram til 2024. Ved behandling av Meld. St. 30 (2016-2017) sluttet Stortinget seg til at det åpnes for konkurranse for lokale flygekontrolltjenester (tårntjeneste og innflygingskontroll) i tilknytning til Avinors egne lufthavner. Samferdselsdepartementet viser i eiermeldingen til at det skal settes i gang en prosess frem mot neste eiermelding med sikte på å flytte eierskapet til Avinor Flysikring AS ut av Avinor-konsernet. For lokale flygekontrolltjenester (tårntjenesten og innflygingskontroll) har Samferdselsdepartementet valgt å midlertidig forlenge Flysikrings eksisterende utpekingsvedtak med eksisterende vilkår til utløpet av 2018. Lufthavner utenfor Avinor-konsernet kan velge å kjøpe sine tårntjenester fra andre selskap enn Avinor Flysikring AS. Avinor Flysikring AS jobber kontinuerlig og målrettet med å forberede selskapet til et konkurranseutsatt flysikringsmarked.

VIKTIGE HENDELSER 2017

Satsing på fjernstyrte tårn

Avinor Flysikring AS gjennomfører en betydelig satsing på fjernstyrte tårn, i tett samarbeid med øvrige deler av Avinor-konsernet og Kongsberg Defence Systems.

Avinor-konsernet har en målsetting om å implementere fjernstyrt tårntjeneste på 15 lufthavner innen utgangen av 2020, med et sentralisert tårnsenter lokalisert i Bodø.

Fjernstyrte tårn er en viktig satsing som byr på store muligheter både for Avinor Flysikring og norsk luftfartsindustri. Teknologien legger til rette for sikker og effektiv drift av norske lufthavner, og kan gi betydelige muligheter for Avinor Flysikring AS.

Endringer i pensjonsplan og pensjonsforutsetninger

Selskapets pensjonsordning, med tilhørende regnskapsmessige effekter, har vært preget av tre hendelser i 2017. Selskapet har overtatt reguleringsansvaret for oppsatte rettigheter for personer som slutter, fornyet gjennomgang av forutsetningen for uttak av særalder, samt en nedgang i diskonteringsrenten og forventet avkastning på pensjonsmidler. Førstnevnte er en endring hvor effekten resultatføres, mens effektene av de sistnevnte to føres som estimatavvik mot

egenkapitalen. Økonomisk effekt er nærmere beskrevet under «Økonomiske resultater» og i note 17 til regnskapet.

ØKONOMI OG FINANS

Økonomiske resultater

I 2017 hadde Avinor Flysikring AS driftsinntekter på 2 085 millioner kroner, mot 1 991 millioner kroner i 2016, og et resultat etter skatt på -27 millioner kroner, mot 107 millioner kroner i 2016. Omsetningen har gått opp i 2017 sammenlignet med 2016 hovedsakelig pga. økt unit rate for underveistjenesten. Økningen for 2017 skyldes betydelig tilbakebetaling til luftromsbrukerne i 2016, iht. risikodelingsmekanismen i ytelsesplanen.

Samlede driftskostnader før avskrivninger, verdiendringer og andre tap/gevinster i 2017 utgjorde 2 078 millioner kroner, mot 1 778 millioner kroner i 2016. Kostnadsøkningen fra 2016 til 2017 kommer i hovedsak av endring i selskapets pensjonsplan. Avinor Flysikring AS har i 2017 overtatt reguleringsansvaret for ansatte som slutter etter 31.12.17. Effekten er å anse som en endring i selskapets pensjonsplan og økonomisk effekt må således resultatføres. Engangseffekten av denne endringen på pensjonsforpliktelsen per 01.01.17 var ca. 232 millioner kroner. I tillegg medfører endringen en økning i selskapets pensjonskostnader for 2017. Resultatet etter skatt er følgelig betydelig lavere sammenlignet med 2016.

Samlede av- og nedskrivninger utgjorde 90 millioner kroner.

Selskapet hadde i perioden et driftsresultat på -70 millioner kroner. Driftsmarginen var på -3,4 %. Balanseført tilgang på driftsmidler utgjorde for regnskapsperioden 105 millioner kroner.

Netto finansresultat utgjorde 31 millioner kroner, som i består av realisasjon av aksjer i Entry Point North AB og renteinntekter av bankinnskudd.

Selskapets skattekostnad i 2017 var negativ med 13 millioner kroner.

Balanseførte prosjektkostnader per 31.12.17 utgjorde 677 millioner kroner og er klassifisert som anlegg under utførelse i balansen.

Negativt estimatavvik i pensjoner for 2017 MNOK 450 før skatt, skyldes endringer i de økonomiske forutsetningene, som følge av redusert diskonteringsrate og forventet avkastning på pensjonsmidlene. I tillegg er det endring i forutsetningen for særalder. Nærmere beskrivelser vedr. pensjoner er beskrevet i note 17 til regnskapet.

Kontantstrøm og kapitalstruktur

Selskapet hadde en netto kontantstrøm fra driften på 319 millioner kroner. Vesentlige regnskapsposter uten kontantstrømeffekt er belastede avskrivninger med 90 millioner kroner og forskjell mellom kostnadsført pensjon og faktiske innbetalinger.

Selskapets total kapital pr. 31.12.17 utgjorde 2 500 millioner kroner mot 2 291 millioner kroner per 31.12.16. Egenkapitalprosent per 31.12.17 er 10,8 %, mot 30,7 % per 31.12.16. Nedgangen skyldes i all hovedsak endringer i netto pensjonsforpliktelse, og økte pensjonskostnader 2017.

Effekter av endringer i økonomiske forutsetninger som er lagt til grunn ved beregning av pensjonsforpliktelse, er ført direkte mot egenkapital.

Avinor Flysikring AS hadde per 31.12.17 ikke rentebærende gjeld, og likviditetsreserven utgjorde 498,6 millioner kroner i fordring innestående som en del av konsernkontoordningen i Avinor-konsernet.

Disponering av resultatet

Styret foreslår at underskuddet på 27 millioner kroner dekkes ved overføring fra annen egenkapital.

Basert på prognoser, langsiktige planer og en forsvarlig egenkapital er årsregnskapet for 2017 utarbeidet under forutsetning av fortsatt drift (jf. paragraf 3-3 i regnskapsloven). Styret bekrefter at forutsetningen for fortsatt drift er til stede.

Egenkapitalen i Avinor Flysikring AS er svært volatil for endringer i pensjonsforpliktelsen. Endringene i pensjonsordningen og forutsetninger i 2017 medførte at mer enn 50 % av total egenkapital ved inngangen av året er tapt per 31.12.17. Styret overvåker utviklingen, og vil iverksette nødvendige tiltak ved behov. Selskapet har god likviditet og generelt god økonomi i driften.

Høy prosjektaktivitet forventes i løpet av 2019 å medføre behov for likviditetstilførsel, enten i form av kapitalinnskudd fra eier eller låneopptak.

Risikoforhold

Avinor Flysikring AS sitt hovedmål er sikker og stabil drift. Det er etablert prosedyrer og tiltak for å minimere både sannsynligheten for og konsekvensen av ulykker og alvorlige hendelser. I tillegg til flyoperative forhold, er virksomheten eksponert for finansiell risiko, herunder risiko knyttet gjennomføringen av store teknologiprojekter.

Selskapets inntekter er eksponert for endringer i flytrafikk.

Avinor Flysikring AS har finansiell risiko knyttet til valutasingninger på grunn av både inntekter og kostnader i utenlandsk valuta. Det benyttes finansielle sikringsinstrumenter (valutaderivater) til å begrense risiko.

Selskapets pensjonsordning er ytelsesbasert, og er sensitiv overfor endringer i de økonomiske forutsetningene. For virkningene av endringer, se note nr. 17.

EIERSTYRING OG SELSKAPSLEDELSE

Konsernstyret har utarbeidet egen redegjørelse om eierstyring og selskapsledelse som følger norsk anbefaling for eierstyring og selskapsledelse (NUES). Redegjørelsen er vedlegg til konsernets årsberetning.

Styret i Avinor Flysikring AS består av eksterne- og ansatt valgte medlemmer. Konsernsjef i Avinor AS er styreleder. Oppnevning av styret og styrets arbeid skjer i henhold til prinsipper for god eierstyring.

TRAFIKKUTVIKLING

Antall kommersielle flybevegelser gikk i 2017 ned med 1,2 %, mens antall service units i 2017 økte med 1,3 %, sammenlignet med 2016. Overflygninger i norsk luftrom steg med 3,1 %, mens innenlands- og utenlandstrafikk var avtakende med hhv. 2,0 % og 1,0 %, sammenlignet med 2016.

FLYSIKKERHET OG HMS

Avinor Flysikring AS jobber målrettet med sikkerhetskultur og har fokus på oppfølging av risiko innenfor flysikkerhet og ATM Security gjennom sikkerhetsfremmende tiltak. Det var ingen luftfartsulykker i 2017 der Avinor Flysikring AS var medvirkende. Det var tre alvorlige luftfartshendelser i 2017 der Flysikring hadde en rolle i årsaksforholdene.

Rapporteringsgraden vurderes å være god.

SAMFUNNSANSVAR

Årsberetningen for Avinor-konsernet inneholder en redegjørelse for samfunnsansvar som også omhandler Avinor Flysikring AS.

YTRE MILJØ

Avinor Flysikring AS påvirker i liten grad det ytre miljøet ved forurensning og støy, men har som mål å være en bidragsyter til å redusere negative miljøeffekter av lufttrafikken.

Avinor Flysikring AS gjennomfører flere prosjekter med hensikt å optimalisere norsk luftrom for økt sikkerhet, sikre fremtidig- kapasitet, standardisere og effektivisere tjenesteleveransen og redusere negativ miljøpåvirkning.

PERSONAL OG ORGANISASJON

Ved utgangen av 2017 var det 1057 ansatte i Avinor Flysikring AS, og gjennomsnittlig antall årsverk var 1034. Selskapet hadde 1010 faste årsverk, 4 midlertidige årsverk, samt 20 årsverk flygelederelever. Dette er en oppgang i årsverk siden 2016 på 0,3 %.

Kvinneandelen blant faste ansatte per 31.12.17 er 23 %. Av flygelederelever som begynte utdanningen i 2016, var kvinneandelen noe lavere enn i foregående år. Hoveddelen av de ansatte i Avinor Flysikring AS er omfattet av tariffavtaler og således er lønnsnivået i selskapet fordelt likt mellom kjønn. Det legges vekt på at alle ansatte skal ha like muligheter i selskapet uavhengig av kjønn, alder, funksjonsevne, etnisk eller kulturell bakgrunn. Avinor Flysikring AS har systematiserte

prestasjonssamtaler som sikrer en nøytral lønns- og karriereutvikling. Rekruttering av kvinner og oppfølging av kvinnelige rekrutter er høyt prioritert.

Sykefraværet i Avinor Flysikring AS var 3,8 % i perioden 01.01.17-31.12.17. Langtidsfraværet over 8 uker utgjorde 1,1 %. Selskapets IA-mål er et sykefravær på 4 % eller lavere.

Samarbeidet mellom selskapets ledelse og tillitsvalgte vurderes som konstruktivt og godt.

FREMTIDSUTSIKTER OG RAMMEBETINGELSER

Forventet økonomisk utvikling

Avinor Flysikring AS forventes å ha en god utvikling i 2018. Basert på prognoser så vil det være vekst i flytrafikken i 2018, sammenlignet med 2017. Det forventes lavere vekst i antall service units fremover.

Fra 2018 forventes det ytterligere konkurranseutsetting av tårn- og systemdrifttjenester. Avinor Flysikring AS vil møte denne utviklingen med fortsatt fokus på kostnadseffektivisering.

Samferdselsdepartementet viser i Meld. St. 30 (2016-2017) til at det skal settes i gang en prosess frem mot neste eiermelding med sikte på å flytte eierskapet til Avinor Flysikring AS ut av Avinor-konsernet. Konsernstyrets innspill er utarbeidet og overlevert departementets vurdering, i mars 2018.

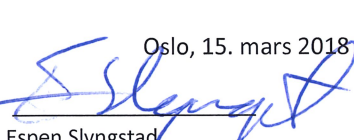
Dagens pensjonsordning har fremdeles stor negativ innvirkning på, og preger selskapets finansielle resultater og stilling fremover. Det er i 2018 inngått avtale mellom partene i arbeidslivet om ny tjenestepensjon for ansatte i offentlig sektor. Dersom denne vedtas og implementeres, vil det kunne få negative konsekvenser for selskapets pensjonskostnader og –forpliktelse. Se nærmere beskrivelse i note 17.

Avinor Flysikring AS er også inne i en fase med stor teknologisk fornying, med flere store prosjekter som blant annet fjernstyrte tårn, nytt ATM-system og overvåkingen av luftrommet. Prosjektene vil føre til store investeringskostnader fremover. Det legges vekt på å sikre gode og effektive prosesser internt, god kostnadskontroll i drift og i prosjektene, samt å ivareta forventninger fra eier og kunder. Styret har derfor en tett oppfølging av selskapets inntjening, driftskostnader, finansiering og regulatoriske rammer.

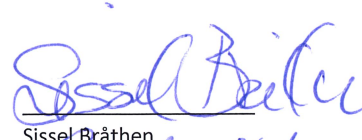
Oslo, 15. mars 2018

Dag Falk-Petersen
Styreleder

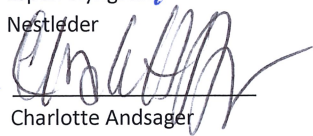
Espen Slyngstad
Nestleder

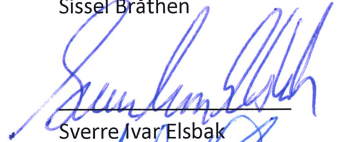
Sissel Bråthen

Ingrid Riddervold Lorange

Charlotte Andsager

Sverre Ivar Elsbak

Espen Danielsen

Anders Kirsebom

Administrerende Direktør

Avinor Flysikring AS
Resultatregnskap

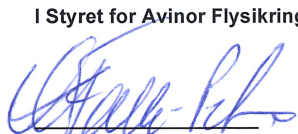
Beløp i MNOK	Note	2017	2016
<i>Driftsinntekter:</i>			
Underveistjenester		1 206,5	1 074,6
Tårntjenester		574,0	614,3
Systemdrift		236,7	227,2
Andre driftsinntekter		68,0	74,8
Sum driftsinntekter	4	2 085,2	1 990,8
<i>Driftskostnader:</i>			
Varekostnader		31,1	32,8
Lønn og andre personalkostnader	5	1 613,6	1 319,7
Av- og nedskrivninger	10	90,3	81,8
Andre driftskostnader	7	433,5	425,8
Sum driftskostnader før verdiendring og andre tap/gevinst, netto		2 168,5	1 860,1
Verdiendringer og andre tap/gevinster - netto	6	12,9	-0,8
Driftsresultat		-70,4	129,9
<i>Finansinntekter- og kostnader:</i>			
Renteinntekter	8	7,8	8,5
Andre finansinntekter	8	24,4	0,0
Rentekostnader	8	0,9	0,3
Finansresultat		31,3	8,2
Resultat før skattekostnad		-39,1	138,0
Skattekostnad	9	-12,5	31,6
Årsresultat		-26,6	106,5
Årets utvidede resultat			
Aktuarielle gevinster/tap på pensjonsforpliktelse	16, 17	-514,0	-223,4
Skatteeffekt		123,4	55,9
Endring skattesats, effekt utsatt skattefordel/-forpliktelse	16	-5,5	-2,9
Sum utvidet resultat etter skatt		-396,1	-170,4
Årets totalresultat		-422,8	-64,0
Tilordnet:			
Aksjonær		-26,6	106,5

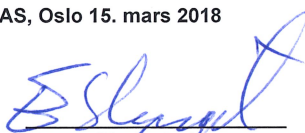
Avinor Flysikring AS
Balanse

Beløp i MNOK	Note	31.12.2017	31.12.2016
EIENDELER			
Anleggsmidler			
<i>Immaterielle eiendeler:</i>			
Utsatt skattefordel	9	380,9	204,8
Andre immaterielle eiendeler	10	77,4	68,9
Sum immaterielle eiendeler		458,3	273,8
<i>Varige driftsmidler:</i>			
Varige driftsmidler	10	626,1	602,6
Anlegg under utførelse	10	676,8	437,9
Sum varige driftsmidler		1 302,9	1 040,5
<i>Finansielle anleggsmidler:</i>			
Andre langsiktige fordringer		0,0	0,1
Sum finansielle anleggsmidler		0,0	0,1
Sum anleggsmidler		1 761,3	1 314,3
Omløpsmidler			
Fordringer	13	739,0	976,5
Bankinnskudd, kontanter og lignende	14	0,0	0,0
Sum omløpsmidler		739,0	976,5
Sum eiendeler		2 500,3	2 290,8

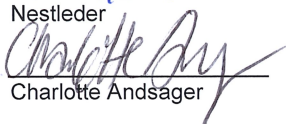
Beløp i MNOK	Note	31.12.2017	31.12.2016
EGENKAPITAL OG GJELD			
Egenkapital			
<i>Innskutt egenkapital:</i>			
Selskapskapital	15,16	365,0	365,0
Annen innskutt egenkapital	16	2,2	2,2
Sum innskutt egenkapital		367,2	367,2
<i>Opptjent egenkapital:</i>			
Annen egenkapital ikke resultatført	16	-427,1	-30,9
Annen egenkapital	16	331,0	366,1
Sum opptjent egenkapital		-96,1	335,2
Sum egenkapital		271,1	702,4
Gjeld og forpliktelser			
<i>Avsetning for forpliktelse:</i>			
Pensjonsforpliktelser	17	1 749,4	926,5
Annen forpliktelse	18	3,5	6,6
Sum forpliktelser		1 752,9	933,1
<i>Langsiktig gjeld:</i>			
Sum annen langsiktig gjeld		0,0	0,0
<i>Kortsiktig gjeld:</i>			
Leverandørgjeld		77,6	60,8
Betalbar skatt	9	54,3	50,9
Skyldige offentlige avgifter		101,3	104,7
Derivater	12	4,9	0,2
Annen kortsiktig gjeld	18, 19	238,3	438,7
Sum kortsiktig gjeld		476,4	655,3
Sum gjeld		2 229,2	1 588,4
Sum egenkapital og gjeld		2 500,3	2 290,8

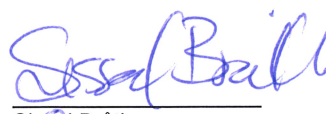
I Styret for Avinor Flysikring AS, Oslo 15. mars 2018

Dag Falk-Petersen
Styreleder

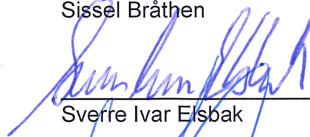

Espen Slyngstad
Nestleder

Ingrid Riddervold Lorange

Charlotte Andsager

Sissel Bråthen

Sissel Bråthen

Sverre Ivar Elsbak

Espen Danielsen

Anders Kirsebom
Administrerende Direktør

Avinor Flysikring AS
Kontantstrømoppstilling

Beløp i MNOK	Note	2017	2016
Kontantstrømmer fra driften			
Kontantstrømmer fra driften*		369,4	271,6
Mottatte renter		0,2	0,2
Betalte skatter		-50,9	-58,0
Netto kontantstrøm fra driften		318,7	213,8
Kontantstrømmer fra investeringsaktiviteter			
Investering i varige driftsmidler		-350,1	-221,8
Konserninterne renter		7,0	8,2
Salg av varige driftsmidler, herunder anlegg under utførelse		0,3	0,0
Utbytte aksjeinvesteringer		6,0	0,0
Endring i andre investeringer		18,4	0,1
Netto kontantstrøm fra investeringsaktiviteter		-318,4	-213,5
Kontantstrømmer fra finansieringsaktiviteter			
Betalte renter		-0,3	-0,3
Netto kontantstrøm fra finansieringsaktiviteter		-0,3	-0,3
Endring i kontanter, bankinnskudd og lignende		0,0	0,0
Kontanter, bankinnskudd og lignende 1.1		0,0	0,0
Kontanter, bankinnskudd og lignende 31.12		0,0	0,0
Beløp i MNOK			
Resultat før skatt		-39,1	138,0
Ordinære avskrivninger	10	90,3	81,8
Tap/gevinst anleggsmidler		-0,2	0,2
Verdiendringer og andre tap/gevinster - netto (urealiserte)	6	4,3	-6,9
Netto finanskostnader		-31,3	-8,2
Endring i varer, kundefordringer og leverandørgjeld		1,3	48,2
Forskjellen mellom kostnadsført pensjon og inn-/utbetalinger		308,9	142,9
Endringer i andre tidsavgrensningposter		-22,2	-39,3
Endringer i konserninterne fordringer og forpliktelser		57,4	-85,1
Kontantstrøm fra driften		369,4	271,6

1. Generell informasjon

Avinor Flysikring AS er et aksjeselskap registrert i Norge. Selskapets hovedkontor er lokalisert i Oslo, Dronning Eufemias gate 6, 0191 OSLO, Norge.

2. Regnskapsprinsipper

Årsregnskapet er avlagt i henhold til regnskapsloven § 3-9 og Forskrift om forenklet IFRS fastsatt av Finansdepartementet 2014. Dette innebærer i hovedsak at innregning og måling følger internasjonale regnskapsstandarder (IFRS) og presentasjon og noteopplysninger er i henhold til norsk regnskapslov og god regnskapsskikk. Årsregnskapet er vedtatt av selskapets styre 15.03.2018.

2.1. Forenklet IFRS

Selskapet har anvendt følgende forenklinger fra innregnings- og vurderingsreglene i IFRS:

- IFRS 1 nr 7 om videreføring av anskaffelseskost på investeringer i datterselskap, tilknyttede selskap og felles kontrollert virksomhet
- IAS 10 nr 12 og 13 fravikes slik at utbytte og konsernbidrag regnskapsføres i samsvar med regnskapslovens bestemmelser
- IAS 28 og IAS 31 fravikes slik at kostmetoden er benyttet for investeringer i tilknyttet selskap og felles kontrollert virksomhet

2.2. Grunnlag for utarbeidelse av årsregnskapet

Selskapsregnskapet legger til grunn prinsippene i et historisk kost regnskap, med unntak av finansielle instrumenter til virkelig verdi.

2.3. Segmentinformasjon

Selskapet er organisert som ett rapporterende segment.

2.4. Valuta

Transaksjoner i utenlandsk valuta omregnes til kursen på transaksjonstidspunktet. Pengeposter i utenlandsk valuta omregnes til norske kroner ved å benytte balansedagens kurs. Ikke-pengeposter som måles til historisk kurs uttrykt i utenlandsk valuta, omregnes til norske kroner ved å benytte valutakursen på transaksjonstidspunktet. Ikke-pengeposter som måles til virkelig verdi uttrykt i utenlandsk valuta, omregnes til valutakursen fastsatt på balansestidspunktet. Valutakursendringer resultatføres løpende i regnskapsperioden.

2.5. Bruk av estimater

Ved utarbeidelse av årsregnskapet har selskapets ledelse benyttet estimater basert på beste skjønn og forutsetninger som er vurdert å være realistiske. Det vil kunne oppstå situasjoner eller endringer i markedsforhold som kan medføre endrede estimater, og dermed påvirke selskapets eiendeler, gjeld, egenkapital og resultat.

Selskapets mest vesentlige regnskapsestimater/antagelser og forutsetninger er knyttet til følgende poster:

- Avskrivninger på varige driftsmidler
- Netto pensjonsforpliktelse

2.6. Prinsipper for inntektsføring

Inntekt regnskapsføres når det er sannsynlig at transaksjoner vil generere fremtidige økonomiske fordeler som vil tilflyte selskapet, og beløpets størrelse kan estimeres pålitelig.

Selskapets inntekter består hovedsakelig av flysikringsavgifter. Avgiftene inkluderer underveisavgifter, innflygningskontrolltjenester og tårnkontrolltjenester, hvor underveisavgiften er den vesentligste inntektskilden.

Underveisavgiften inntektsføres løpende per måned, basert på faktiske flyvninger. Mer-/mindre inntekt, som oppstår når avregnet inntekt divergerer fra periodens inntektsramme satt av Eurocontrol, balanseføres ikke. Denne mer-/mindre inntekten, kan kun gjøres opp gjennom regulering av fremtidige avgiftspriser, som innebærer en forutsetning om fremtidige flyvninger og er følgelig ikke kvalifisert som en balansepost iht. IFRS.

Konsernbidrag som avgis til morselskapet regnskapsføres direkte mot annen egenkapital. Avgitt konsernbidrag regnskapsføres netto (etter skatt). Mottatt konsernbidrag fra mor regnskapsføres som innskutt annen egenkapital.

IFRS 15 «Revenue from Contracts with Customers» regulerer inntektsføring og vil erstatte alle eksisterende standarder og fortolkninger for inntektsføring. Kjerneprinsippet i IFRS 15 er at inntekter innregnes for å reflektere overføring av avtalte varer eller tjenester til kunder, og da til et beløp som gjenspeiler vederlaget selskapet forventes å ha rett til i bytte for disse varene eller tjenestene.

Standarden gjelder med noen få unntak alle inntektsbringende kontrakter med kunder og inneholder en modell for innregning og måling av salg av enkelte ikke-finansielle eiendeler (eks salg av eiendom, anlegg og utstyr).

IFRS 15 har regnskapsmessig virkning fra 1. januar 2018 og vil implementeres i Avinor Flysikring ved bruk av full retrospektiv metode. Det er vurdert at IFRS 15 ikke vil medføre vesentlige endringer i måling eller innregning av noen av Avinor Flysikring sine inntekter per ikrafttredelsestidspunktet (1.1.2018), og det forventes ikke at standarden vil medføre vesentlige endringer i inntektsføringen fremover. Det er også vurdert at IFRS 15 ikke vil påvirke adgangen til og balanseføre mer-/mindreinntekt fra underveisavgiften.

2.7. Inntektsskatt

Skattekostnad består av betalbar skatt og endring i utsatt skatt. Utsatt skatt/skattefordel er beregnet på alle forskjeller mellom regnskapsmessig og skattemessig verdi på eiendeler og gjeld.

Utsatt skattefordel er regnskapsført når det er sannsynlig at selskapet vil ha tilstrekkelige skattemessige overskudd i senere perioder til å nyttiggjøre skattefordelen. Selskapet regnskapsfører tidligere ikke regnskapsført utsatt skattefordel i den grad det har blitt sannsynlig at selskapet kan benytte seg av den utsatte skattefordelen. Likeledes vil selskapet redusere utsatt skattefordel i den grad selskapet ikke lenger anser det som sannsynlig at det kan nyttiggjøre seg av den utsatte skattefordelen.

Utsatt skatt og utsatt skattefordel er målt basert på forventet fremtidig skattesats knyttet til postene hvor den midlertidige forskjellen har oppstått. Utsatt skatt og utsatt skattefordel føres opp til nominell verdi og er klassifisert som immaterielt eiendel (langsiktig forpliktelse) i balansen.

Skattekostnaden består av betalbar skatt og utsatt skatt. Skatt blir resultatført, bortsett fra når den relaterer seg til poster som er ført direkte mot egenkapitalen. Hvis det er tilfellet, blir skatten også ført direkte mot egenkapitalen.

2.8. Varige driftsmidler

Varige driftsmidler balanseføres første gang til anskaffelseskost. Anskaffelseskost inkluderer kostnader direkte knyttet til anskaffelsen av driftsmiddelet.

Påfølgende utgifter legges til driftsmidlenes balanseførte verdi eller balanseføres separat, når det er sannsynlig at fremtidige økonomiske fordeler knyttet til utgiften vil tilflytte konsernet, og utgiften kan måles pålitelig. Øvrige reparasjons- og vedlikeholdskostnader føres over resultat i den perioden utgiftene pådras.

Lånekostnader som påløper under konstruksjon av driftsmidler balanseføres fram til eiendelen er klar til påtenkt bruk.

Tomter, boliger og anlegg under utførelse avskrives ikke. Andre driftsmidler avskrives etter den lineære metode, slik at anleggsmidlenes anskaffelseskost avskrives til restverdi over forventet utnyttbar levetid, som er:

Bygninger og fast eiendom	10-50 år
Veier, anlegg m.m.	5-50 år
Banesystem	15-50 år
Transportmidler	3-20 år
Andre anleggsmidler	5-15 år

Driftsmidlenes utnyttbare levetid revurderes på hver balansedag og endres hvis nødvendig. Gevinst og tap ved avgang resultatføres og utgjør forskjellen mellom salgspris og balanseført verdi.

2.9. Leieavtaler

Selskapet som leietaker

Finansielle leieavtaler:

Leieavtaler hvor selskapet overtar den vesentlige del av risiko og avkastning som er forbundet med eierskap av eiendelen er finansielle leieavtaler.

Operasjonelle leieavtaler:

Leieavtaler hvor det vesentligste av risiko og avkastning som er forbundet med eierskap av eiendelen ikke er overført klassifiseres som operasjonelle leieavtaler. Leiebetalinger klassifiseres som driftskostnad og resultatføres lineært over kontraktsperioden.

2.10. Finansielle eiendeler

Selskapet klassifiserer finansielle eiendeler i følgende kategorier: 1. Til virkelig verdi over resultatet 2. lån og fordringer. Klassifiseringen avhenger av hensikten med eiendelen. Ledelsen klassifiserer finansielle eiendeler ved anskaffelse.

Finansielle eiendeler til virkelig verdi over resultatet

Finansielle eiendeler til virkelig verdi består av finansielle derivater med positiv markedsverdi. Eiendeler i denne kategorien klassifiseres som omløpsmidler hvis de forventes å bli realisert innen 12 måneder etter balansedagen.

Lån og fordringer

Lån og fordringer er finansielle eiendeler som har fastsatte betalinger, bortsett fra derivater. Disse finansielle eiendelene omsettes ikke i et aktivt marked. De klassifiseres som omløpsmidler, med mindre de forfaller mer enn 12 måneder etter balansedagen. I så fall klassifiseres de som anleggsmidler. Lån og fordringer klassifiseres som "kundefordringer og andre fordringer" i balansen.

På hver balansedag vurderer selskapet om det finnes objektive indikatorer som tyder på verdiforringelse av enkelte eiendeler eller grupper av finansielle eiendeler. Nedskrivning gjøres om en verdiforringelse antas å være vesentlig og ha varig karakter.

Vanlige kjøp og salg av finansielle eiendeler regnskapsføres på avtaletidspunktet, som er den dagen konsernet forplikter seg til å kjøpe eller selge eiendelen.

Alle finansielle eiendeler som ikke regnskapsføres til virkelig verdi over resultat, balanseføres første gang til virkelig verdi med tillegg av transaksjonsutgifter.

Finansielle eiendeler som føres til virkelig verdi over resultat regnskapsføres ved anskaffelsen til virkelig verdi og transaksjonskostnader resultatføres.

Finansielle eiendeler fjernes fra balansen når rettighetene til å motta kontantstrømmer fra investeringen opphører eller når disse rettighetene er blitt overført og konsernet i hovedsak har overført all risiko og hele gevinstpotensialet ved eierskapet.

2.11. Derivater og sikring

Derivater balanseføres til virkelig verdi på det tidspunkt derivatkontrakten inngås, og deretter løpende til virkelig verdi. Regnskapsføringen av tilhørende gevinster og tap avhenger av hvorvidt derivatet er utpekt som et sikringsinstrument, og hvis dette er tilfelle, typen av sikring. Selskapet klassifiserer derivater som inngår i en sikring som en sikring av en bestemt risiko knyttet til en balanseført eiendel, forpliktelse eller svært sannsynlig fremtidig transaksjon (kontantstrømsikring).

Virkelig verdi av et sikringsderivat klassifiseres som anleggsmiddel eller langsiktig gjeld dersom gjenværende løpetid på sikringsobjektet er lenger enn 12 måneder og som omløpsmiddel eller kortsiktig gjeld dersom gjenværende løpetid på sikringsobjektet er mindre enn 12 måneder. Derivater holdt for handelsformål klassifiseres som omløpsmiddel eller kortsiktig gjeld.

Selskapet gjennomfører økonomisk sikring i forbindelse med kjøp av kraft og utenlandsk valuta. For kraft benyttes kraftderivater handlet på NordPool. Disse derivatene kvalifiserer ikke for sikringsbokføring.

Endringer i virkelig verdi på derivater som ikke kvalifiserer for sikringsbokføring resultatføres som "Verdiendringer og andre tap/gevinster - netto" eller som "Finanskostnader" netto. Derivatene vurderes til virkelig verdi over resultat.

2.12. Finansielle forpliktelser

Selskapet klassifiserer finansielle forpliktelser i følgende kategorier:

1. Virkelig verdi over resultat
2. Andre finansielle forpliktelser

Klassifiseringen avhenger av hensikten med forpliktelsen. Ledelsen klassifiserer finansielle forpliktelser når de pådras.

Finansielle forpliktelser til virkelig verdi over resultatet

Finansielle forpliktelser til virkelig verdi består av finansielle derivater med negativ markedsverdi. Derivatene balanseføres til virkelig verdi på det tidspunkt derivatkontrakten inngås. Ved etterfølgende måling resultatføres endringer i virkelig verdi. Forpliktelser i denne kategorien klassifiseres som kortsiktig gjeld hvis de forventes å forfalle innen 12 måneder etter balansedagen.

Andre finansielle forpliktelser

Andre finansielle forpliktelser er finansielle forpliktelser som har fastsatte betalinger, bortsett fra derivater. Disse finansielle forpliktelsene omsettes ikke i et aktivt marked. Forpliktelsene balanseføres til virkelig verdi på det tidspunkt forpliktelsen pådras. Etterfølgende måling skjer til amortisert kost etter effektiv rente metode. De klassifiseres som kortsiktig gjeld, med mindre de forfaller mer enn 12 måneder etter balansedagen. I så fall klassifiseres de som langsiktig gjeld.

2.13. Derivater som ikke er sikringsinstrumenter

Finansielle derivater som ikke er regnskapsført som sikringsinstrumenter vurderes til virkelig verdi. Endringer i virkelig verdi resultatføres løpende.

2.14. Kundefordringer

Kundefordringer og andre fordringer er oppført i balansen til pålydende etter fradrag for avsetning til forventet tap. Avsetning til tap gjøres på grunnlag av individuelle vurderinger av de enkelte fordringene.

2.15. Kortsiktige plasseringer

Kortsiktige plasseringer (aksjer og andeler vurdert som omløpsmidler) vurderes til laveste verdi av gjennomsnittlig anskaffelseskost og virkelig verdi på balansedagen.

2.16. Bankinnskudd, kontanter og lignende

Bankinnskudd og kontanter inkluderer kontanter i kasse og bankbeholdning. "Og lignende" er kortsiktig likvide investeringer som omgående kan konverteres til kontanter med et kjent beløp, og med maksimal løpetid på 3 måneder.

2.17. Klassifisering og vurdering av balanseposter

Omløpsmidler og kortsiktig gjeld omfatter poster som forfaller til betaling innen ett år etter balansedagen, samt poster som knytter seg til varekretsløpet. Første års avdrag på langsiktig gjeld er klassifisert som kortsiktig gjeld. Øvrige poster er klassifisert som anleggsmiddel/langsiktig gjeld.

Omløpsmidler vurderes til laveste av anskaffelseskost og virkelig verdi. Kortsiktig gjeld balanseføres til nominelt beløp på etableringstidspunktet.

Anleggsmidler vurderes til anskaffelseskost, men nedskrives til virkelig verdi dersom verdifallet ikke forventes å være forbigående. Langsiktig gjeld balanseføres til nominelt beløp på etableringstidspunktet.

2.18. Pensjoner

Pensjonsordningene er generelt finansiert gjennom innbetalinger til Statens Pensjonskasse, fastsatt basert på periodiske aktuarberegninger. Selskapet har en ytelsesbasert pensjonsordning. En ytelsesplan er en ordning hvor arbeidsgiver forplikter seg til periodiske pensjonsytelser til den ansatte når vedkommende blir pensjonist. Pensjonsutbetalingen er avhengig av flere faktorer, blant annet antall år ansatt i selskapet og lønn.

Den balanseførte forpliktelsen knyttet til ytelsesplaner er nåverdien av de definerte ytelsene på balansedatoen minus virkelig verdi av pensjonsmidlene. Pensjonsforpliktelsen beregnes årlig av en aktuar ved bruk av lineær opptjeningsmetode. Nåverdien av de definerte ytelsene bestemmes ved å diskontere estimerte fremtidige utbetalinger med renten på en obligasjon utstedt av et selskap med høy kredittverdighet i den samme valuta som ytelsen vil bli betalt og med en løpetid som er tilnærmet den samme som løpetiden for den relaterte pensjonsforpliktelsen.

Endringer i forutsetninger, grunnlagsdata og pensjonsplanens ytelser som gir opphav til regnskapsmessig tap eller gevinst blir regnskapsført mot egenkapitalen i den perioden de oppstår. En endring av ytelsene som er henførbare til tidligere tjenester innebærer en planendring som er en kostnad ved tidligere perioders pensjonsopptjening. Negativ kostnad oppstår når ytelsene endres slik at nåverdien av den ytelsesbaserte pensjonsordningen reduseres.

Pensjonsordningen er ikke direkte fondsbasert. Utbetalingen av pensjoner er garantert av den norske stat (pensjonslovens §1). Det blir simulert en forvaltning av tildelte pensjonsmidler («fiktivt fond») som om disse midlene er plassert i langsiktige statsobligasjoner. Pensjonsordningen kan ikke flyttes på samme måte som en privat pensjonsordning og det forutsettes at pensjonsordningen videreføres i SPK. I simuleringen legges det til grunn at obligasjonen holdes til tidspunkt for utløp. Pensjonsmidlene verdsettes derfor til bokført verdi.

2.19. Avsetning for forpliktelser

Selskapet regnskapsfører avsetninger for forpliktelser når det eksisterer en juridisk eller selvpålagt forpliktelse som følge av tidligere hendelser, det er sannsynlighetsovervekt for at forpliktelsen vil komme til oppgjør ved en overføring av økonomiske ressurser, og forpliktelsens størrelse kan estimeres med tilstrekkelig grad av pålitelighet. Det avsettes ikke for fremtidige driftstap.

Avsetninger måles til nåverdien av forventede utbetalinger for å innfri forpliktelsen. Det benyttes en diskonteringsrate før skatt som reflekterer nåværende markedssituasjon og risiko spesifikk for forpliktelsen. Økningen i forpliktelsen som følge av endret tidsverdi føres som finanskostnad.

2.20. Hendelser etter balansedagen

Ny informasjon etter balansedagen om selskapets finansielle stilling på balansedagen er hensyntatt i årsregnskapet. Hendelser etter balansedagen som ikke påvirker selskapets finansielle stilling på balansedagen, men som vil påvirke selskapets finansielle stilling i fremtiden er opplyst om dersom dette er vesentlig.

2.21. Konsernregnskap

Konsernspissen Avinor AS utarbeider konsernregnskap. Konsernregnskap kan innhentes fra Avinor AS sin nettside www.avinor.no

2.22. Kontantstrømoppstilling

Kontantstrømoppstillingen er utarbeidet etter den indirekte metode. Kontanter og kontantekvivalenter omfatter kontanter, bankinnskudd og andre kortsiktige, likvide plasseringer. Konsernkontoordningen er klassifisert som konsernmellomværende i balansen.

3. Finansielle risikofaktorer

Selskapets aktiviteter medfører ulike typer finansiell risiko: Markedsrisiko (inkludert valutarisiko, virkelig verdi renterisiko, flytende rente risiko og prisrisiko), kredittrisiko og likviditetsrisiko. Selskapets overordnede risikostyringsplan fokuserer på å begrense volatiliteten i selskapets finansielle resultater. Selskapet benytter finansielle derivater for å sikre seg mot visse risikoer.

Risikostyringen for selskapet ivaretas av en sentral finansavdeling i Konsernet i overensstemmelse med retningslinjer godkjent av konsernstyret. Konsernets finansavdeling identifiserer, evaluerer og sikrer finansiell risiko i nært samarbeid med de ulike driftsenhetene. Det er etablert retningslinjer som regulerer den overordnede risikostyringen samt spesifikke områder som valutarisiko, renterisiko, kredittrisiko, bruk av finansielle derivater og øvrige finansielle instrumenter samt investering av overskuddslikviditet.

Markedsrisiko

(i) Valutarisiko

Selskapet er eksponert for valutasingninger knyttet til verdien av norske kroner relativt mot andre valutaer på grunn av inntekter og utgifter i utenlandsk valuta. Selskapet inngår terminkontrakter for å redusere valutarisikoen i kontantstrømmer nominert i utenlandsk valuta. Valutarisiko blir beregnet for hver utenlandsk valuta og tar hensyn til eiendeler og gjeld, ikke balanseførte forpliktelser og svært sannsynlige kjøp og salg i den aktuelle valutaen. Selskapet har per 31.12.17: 11 inngåtte valutaterminkontrakter.

Kredittrisiko

Selskapet har i det vesentligste kredittrisiko knyttet til kundefordringer og andre kortsiktige fordringer.

Selskapet har retningslinjer for å påse at kreditt som regel kun gis til kunder som ikke har hatt vesentlige problemer med betaling tidligere. Nye kunder vurderes med hensyn til kredittverdighet.

Selskapet har ingen vesentlig kredittrisiko knyttet til en enkelt motpart eller flere motparter som kan sees på som en gruppe pga likheter i kredittrisikoen.

Selskapet vurderer risikoen for at kundene ikke evner å oppfylle sine forpliktelser som middels.

Selskapet har ikke garantert for tredjeparters gjeld.

Likviditetsrisiko

Likviditetsrisiko er risikoen for at selskapet ikke vil være i stand til å betjene sine finansielle forpliktelser etter hvert som de forfaller. Selskapets strategi for å håndtere likviditetsrisiko er å ha tilstrekkelig med likvider til enhver tid for å kunne innfri sine finansielle forpliktelser ved forfall, både under normale og ekstraordinære omstendigheter, uten å risikere uakseptable tap.

Selskapet inngår i konsernkontosystemet til Avinor AS.

Andre noteopplysninger

Ingen finansielle eiendeler har blitt reklassifisert på en slik måte at verdsettelsesmetode har blitt endret fra amortisert kost til virkelig verdi eller motsatt.

Virkelig verdi av derivater som er utpekt som sikringsinstrumenter er regnskapsført som derivater under omløpsmidler/kortsiktig gjeld eller finansielle anleggsmidler/langsiktig gjeld avhengig av forfallstidspunktet til det tilhørende sikringsobjektet.

Selskapet har implementert endringene i IFRS 7 knyttet til finansielle instrumenter målt til virkelig verdi på balansedagen.

Endringene krever presentasjon av virkelig verdimålinger pr nivå med følgende nivåinndeling for måling av virkelig verdi:

* Notert pris i et aktivt marked for en identisk eiendel eller forpliktelse (nivå 1)

* Verdsettelse basert på andre observerbare faktorer enten direkte (pris) eller indirekte (utledet fra priser) enn notert pris (brukt i nivå 1) for eiendelen eller forpliktelsen (nivå 2)

* Verdsettelse basert på faktorer som ikke er hentet fra observerbare markeder (ikke observerbare forutsetninger (nivå 3)

Følgende tabell presenterer selskapets eiendeler og gjeld målt til virkelig verdi per 31. desember 2017:

<i>Avinor Flysikring AS</i>	Nivå 1	Nivå 2	Nivå 3	Total
Eiendeler				
Sum eiendeler	0,0	0,0	0,0	0,0
Forpliktelser				
Finansielle forpliktelser til virkelig verdi over resultat	0,0	4,9	0,0	4,9
Sum forpliktelser	0,0	4,9	0,0	4,9

4. Driftsinntekter

Av selskapets totale inntekter utgjør 2017 MNOK 814,2 (2016 MNOK 804,6) konserninterne inntekter.

5. Lønnskostnader, antall ansatte, godtgjørelser, lån til ansatte med mer

Beløp i MNOK

Lønnskostnad er for perioden 01.01-31.12

	2017	2016
Lønninger	990,2	979,0
Arbeidsgiveravgift	146,7	144,9
Pensjonskostnader	429,5	146,9
Andre ytelser	47,2	49,0
Sum lønnskostnader	1 613,6	1 319,7

Gjennomsnittlig antall årsverk	1 034	1 030
--------------------------------	-------	-------

Ytelser til ledende personer:

	Adm dir	Adm dir
Lønn/honorar	2,0	2,0
Pensjonskostnader	0,4	0,4
Sum ytelser	2,4	2,4

Administrerende direktør er omfattet av selskapets kollektive pensjonsordning i Statens Pensjonskasse, samt har avtale om pensjonsdekning utover 12G. Ved oppsigelse er administrerende direktør berettiget til full lønn i oppsigelsestiden på 6 måneder.

Det foreligger ellers ingen forpliktelser til å gi daglig leder eller leder av styret særskilt vederlag ved opphør eller endring av ansettelsesforholdet eller vervet. Det foreligger heller ingen avtaler om bonus, overskuddsdeling eller aksjebasert avlønning.

Det er ikke ytet lån eller stilt garantier til daglig leder, styreleder eller andre nærstående parter.

Det er i 2017 utbetalt MNOK 0,7 i styrehonorar (2016: MNOK 0,7), hvorav 0,4 av dette er til eksterne (2016: MNOK 0,4).

6. Verdiendringer og andre tap/gevinster - netto

Beløp i MNOK

Spesifikasjon:	2017	2016
Urealiserte verdiendringer (note 12)	4,6	-6,9
Realiserte verdiendringer kraft	0,1	0,4
Valutagevinster/tap (agio/disagio eiendel og gjeld)	-17,6	7,3
Sum	-12,9	0,8

7. Driftskostnader

Beløp i MNOK

Spesifikasjon:	2017	2016
Leie og drift av lokaler	5,7	3,6
Reparasjoner, vedlikehold driftsmateriell	76,3	75,7
Innleide tjenester	67,1	64,7
Konsulentbistand	26,0	23,0
Øvrige driftskostnader	153,4	155,2
Konserninterne kostnader	105,0	103,7
Sum	433,5	425,8

Kostnadsførte honorar til revisor eks mva:

	2017	2016
Lovpålagt revisjon	0,3	0,1
Andre attestasjonstjenester	0,1	0,2
Sum revisjonshonorar	0,4	0,3

Leieavtaler:

Selskapet leier kontorlokaler morselskapet (Avinor AS). Det er i 2017 kostnadsført MNOK 23,0

8. Finansposter

Beløp i MNOK

	2017	2016
Finansinntekter		
Renteinntekter på kortsiktig bankinnskudd	0,3	0,3
Renteinntekter på konserninterne fordringer	7,5	8,2
Mottatt konsernbidrag og utbytte	6,0	0,0
Andre finansinntekter	18,3	0,0
Sum finansinntekter	32,2	8,5
Finanskostnader		
Rentekostnad på konsernintern gjeld	0,5	0,0
Rentekostnader annet	0,2	0,2
Andre finanskostnader	0,1	0,1
Sum finanskostnader	0,9	0,3
Netto finansinntekt/-kostnad	31,3	8,2

9. Skatt

Beløp i MNOK

	2017	2016
Skattekostnad		
Betalbar skatt	54,3	50,9
For mye/lite betalt tidligere år	0,0	-0,2
Endring i utsatt skatt	-69,3	-16,2
Endring skattesats, effekt utsatt skattefordel/-forpliktelse	2,5	-2,9
Sum skattekostnad	-12,5	31,6
Avstemming av effektiv skattesats		
24% (25%) skatt av resultat før skatt	-9,4	34,5
Effekt av for mye/lite betalt tidligere år	0,0	-0,2
Mottatt utbytte	-1,4	0,0
Effekt endring skattesats utsatt skattefordel	2,5	-2,9
Permanente forskjeller (24%)	-4,2	0,2
Skattekostnad	-12,5	31,6
Effektiv skattesats	33,2	22,9

Spesifikasjon av utsatt skattefordel og utsatt skatt	01.01.2017	Resultat	Ført mot egenkapital	31.12.2017	Endret
					skattesats 01.01.2018
Fordringer	-0,1	-0,2		-0,3	-0,3
Anleggsmidler	24,0	3,0		27,0	25,9
Avsetning etter god regnskapsskikk	-6,4	3,4		-2,9	-2,8
Pensjoner	-222,4	-74,1	-123,4	-419,8	-402,4
Gevinst- og tapskonto	0,0	-0,3		-0,3	-0,3
Finansielle instrumenter	0,0	-1,1		-1,2	-1,1
Netto utsatt skattefordel(-)/utsatt skatt	-204,8	-69,3	-123,4	-397,5	-380,9
Herav balanseført utsatt skattefordel	-204,8			-397,5	-380,9
Herav balanseført utsatt skatteforpliktelse	0,0				0,0

Spesifikasjon av utsatt skattefordel og utsatt skatt	01.01.2016	Resultat	Ført mot egenkapital	31.12.2016	Endret
					skattesats 01.01.2017
Fordringer	0,0	-0,1		-0,1	-0,1
Anleggsmidler	15,3	9,7		25,0	24,0
Avsetning etter god regnskapsskikk	-14,8	8,2		-6,6	-6,4
Pensjoner	-140,0	-35,7	-55,8	-231,6	-222,4
Finansielle instrumenter	-1,8	1,7		0,0	0,0
Netto utsatt skattefordel(-)/utsatt skatt	-141,3	-16,2	-55,8	-213,4	-204,8
Herav balanseført utsatt skattefordel	-141,3			-213,4	-204,8
Herav balanseført utsatt skatteforpliktelse	0,0				0,0

	2017	2016
Utsatt skattefordel		
Utsatt skattefordel som forventes realisert senere enn 12 måneder	-380,9	-204,8
Utsatt skattefordel som forventes realisert innen 12 måneder	0,0	0,0
	-380,9	-204,8
Netto utsatt skattefordel(-)/utsatt skatt	-380,9	-204,8

10. Varige driftsmidler

Beløp i MNOK

	Tomter og grunn	Bygninger og annen fast eiendom	Transport- midler og fly	Inventar, maskiner med mer	Veier, anlegg med mer	AUU	Sum
Per 1 januar 2016							
Anskaffelseskost	0,2	223,2	42,5	926,5	4,5	335,2	1 532,2
Akkumulerte av- og nedskrivninger	0,0	-33,3	-30,8	-584,8	-1,6	0,0	-650,4
Balanseført verdi 01.01	0,2	189,9	11,7	341,7	3,0	335,2	881,8
Regnskapsåret 2016							
Balanseført verdi 01.01	0,2	189,9	11,7	341,7	3,0	335,2	881,8
Tilgang	0,0	20,5	0,1	113,3	0,0	102,7	236,6
Avgang (anskaffelseskost)	0,0	-1,0	-1,5	-4,9	0,0	0,0	-7,3
Avgang (Akk. Avskrivning)	0,0	0,3	1,4	1,4	0,0	0,0	3,2
Årets avskrivninger	0,0	-7,4	-2,6	-63,5	-0,3	0,0	-73,8
Balanseført verdi 31.12	0,2	202,4	9,3	388,1	2,7	437,9	1 040,5
Per 31 desember 2016							
Anskaffelseskost	0,2	242,7	41,2	1 035,0	4,5	437,9	1 761,5
Akkumulerte av- og nedskrivninger	0,0	-40,3	-31,9	-646,9	-1,9	0,0	-721,0
Balanseført verdi 31.12	0,2	202,4	9,3	388,1	2,7	437,9	1 040,5
Regnskapsåret 2017							
Balanseført verdi 01.01	0,2	202,4	9,3	388,1	2,7	437,9	1 040,5
Tilgang	0,0	5,7	3,2	95,0	1,4	238,9	344,2
Avgang (anskaffelseskost)	0,0	0,0	-1,4	-10,7	0,0	0,0	-12,1
Avgang (Akk. Avskrivning)	0,0	0,0	1,3	10,7	0,0	0,0	12,0
Årets avskrivninger	0,0	-7,7	-2,5	-71,2	-0,2	0,0	-81,6
Balanseført verdi 31.12	0,2	200,3	9,8	411,9	3,9	676,8	1 302,9
Per 31 desember 2017							
Anskaffelseskost	0,2	248,4	42,9	1 119,2	6,0	676,8	2 093,5
Akkumulerte av- og nedskrivninger	0,0	-48,0	-33,2	-707,3	-2,1	0,0	-790,6
Balanseført verdi 31.12	0,2	200,3	9,8	411,9	3,9	676,8	1 302,9

Økonomisk levetid		10 - 50 år	15 - 50 år	5 - 15 år	5 - 50 år
Avskrivningsmetode	IA	Lineær	Lineær	Lineær	Lineær

Anlegg under utførelse

Anlegg under utførelse utgjør pr 31.12.17 MNOK 676,8.

Immatrielle eiendeler

Immatrielle eiendeler er bokført med pr 31.12.2017 MNOK 77,4. Dette er i hovedsak egenutviklet programvare. Årets avskrivninger er MNOK 8,7. Avskrives over 5-15 år.

Selskapets tre største pågående prosjekter er Remote Towers, FAS (fremtidig ATM-system) og Norwam. Disse utgjør MNOK 491 av anlegg under utførelse.

11. Mellomværende med foretak i samme konsern

Beløp i MNOK

Mellomværende med selskap i samme konsern

	Avinor AS	Svalbard Lufthavn AS	Sum
Selskap AS per 31.12.2017			
Fordringer	28,8	0,2	28,9
Sum fordringer	28,8	0,2	28,9
Annen kortsiktig gjeld	26,2	0,0	26,2
Sum gjeld	26,2	0,0	26,2

12. Derivater

Beløp i MNOK

Gjeld	2017	2016	Endring
Valutaterminkontrakter	4,9	0,2	4,7
Sum	4,9	0,2	4,7

Netto endring **-4,7**

Spesifikasjon av netto endring:

Verdiendringer og andre tap/gevinster - netto 4,9 0,2 4,7

13. Fordringer

Beløp i MNOK

Kundefordringer	2017	2016
Kundefordringer	197,1	192,8
Bokført verdi kundefordringer	197,1	192,8
Årets konstaterte tap på kundefordringer		

Kortsiktige fordringer	2017	2016
Kundefordringer	113,2	121,4
Konserninterne fordringer	527,6	757,6
Påløpne ikke fakturerte inntekter	83,9	71,5
Forskuddsbetalte driftskostnader	9,4	23,5
Andre kortsiktige fordringer	5,0	2,5
Sum kortsiktige fordringer	739,0	976,5

14. Bankinnskudd, kontanter og lignende

Beløp i MNOK

Beholdning av kontanter ved periodens slutt fremgår av kontantstrømoppstillingen. Selskapet er deltaker i konsernkontosystemet som er etablert i Avinor-konsernet. Avinor AS står som konsernkontoinnehaver. Selskapene som deltar i konsernkontoordningen er solidarisk ansvarlig for de trekk som Avinor konsernet har gjort. Selskapet har pr 31.12.17, 498,6 MNOK innestående på konsernkontoordningen. Saldoen er presentert under "Fordringer" i balanseoppstillingen. Konsernet hadde pr 31.12.16 totalt 514,7 MNOK innestående knyttet til konsernkontoordningen.

15. Antall aksjer, aksjeeier med videre

Beløp i MNOK

	Antall aksjer	Pålydende	Aksje-kapital
Ordinære aksjer	36 500	0,010	365,0
Sum	36 500	0,010	365,0

Samtlige aksjer eies av Avinor AS. Avinor AS har forretningskontor i Oslo.

16. Egenkapital

Beløp i MNOK

	Aksjekapital	Annen innskutt egenkapital	Annen egenkapital ikke resultatført	Annen egenkapital	Total
Balanseført verdi 01.01.2016	365,0	2,2	139,5	268,2	774,9
Årsresultat				106,5	106,5
Endring estimatavvik pensjoner - netto etter skatt			-167,5		-167,5
Endring skattesats - endring utsatt skattefordel ført mot OCI			-2,9		-2,9
Endring overgangseffekter IFRS - endret skattesats				-8,6	-8,6
Balanseført verdi 31.12.2016	365,0	2,2	-30,9	366,2	702,4
Balanseført verdi 01.01.2017	365,0	2,2	-30,9	366,2	702,4
Årsresultat				-26,6	-26,6
Endring estimatavvik pensjoner - netto etter skatt			-390,6		-390,6
Endring skattesats - endring utsatt skattefordel ført mot OCI			-5,5		-5,5
Endring overgangseffekter IFRS - endret skattesats				-8,6	-8,6
Balanseført verdi 31.12.2017	365,0	2,2	-427,1	331,0	271,1

17. Pensjoner

Beløp i MNOK

Ytelsepensjon

Selskapet er pliktig til å ha tjenestepensjonsordning etter lov om obligatorisk tjenestepensjon. Selskapets pensjonsordning tilfredsstiller kravene i denne lov. Pensjonsordningen omfatter ytelser etter lov om Statens Pensjonskasse (Pensjonsloven). Ytelsene er alders-, uføre-, ektefelle og barnepensjon. I tillegg gjelder eventuelt beregningen for ytelser fra 62 år etter Avtalefestet Pensjon (AFP) for statlig sektor. Pensjonsytelsene samordnes med folketrygdens ytelser og eventuell tidligere opptjent rettighet fra offentlig ordning. Bruttopenisjonene garanteres uavhengig av folketrygdens ytelser (bruttogarantien). Ca. 65 prosent av de ansatte har pensjonsordning som løper fra 62 eller 65 års alder.

Det er med virkning fra 01.01.2018 innført nye regler som medfører at betalingsplikten for reguleringspremien for oppsatte rettigheter overføres fra staten til den enkelte virksomhet. Økningen av pensjonsforpliktelsen pr 01.01.2017 som en følge av endringen er kostnadsført i regnskapet for 2017 med MNOK 232. Negativt estimatavvik i 2017 (MNOK 514 inkludert arbeidsgiveravgift) skyldes endring i de økonomiske forutsetningene og forutsetningene knyttet til uttak av særalder og AFP.

Endringene i forutsetningene for særalder og AFP har isolert sett medført en økning i selskapets pensjonsforpliktelser på MNOK 246.

Risikotabellen K2013 anvendes for død og levealder, mens risikotabellen for uføre er basert på risikotabellen K1963*200.

Alder	Forventet levealder		Dødssannynlighet		Uføresannynlighet	
	Mann	Kvinne	Mann	Kvinne	Mann	Kvinne
20	81	85	0,0237 %	0,0094 %	0,1148 %	0,1724 %
40	82	86	0,0501 %	0,0293 %	0,2638 %	0,5236 %
60	84	87	0,3510 %	0,2383 %	1,4064 %	2,4044 %
80	89	91	3,8661 %	2,5469 %	IA	IA

Årets pensjonskostnad er beregnet som følger:

	Avinor Flysikring AS	
	2017	2016
Kostnader ved innværende periodes pensjonsopptjening	364,4	128,1
Rentekostnad	82,2	69,2
Avkastning på pensjonsmidlene	-57,6	-56,4
Ansattes 2 prosent innskudd	-17,9	-17,4
Administrasjonskostnader	3,1	3,1
Arbeidsgiveravgift	55,3	20,3
Årets pensjonskostnad (note 5)	429,5	146,9

Pensjonsforpliktelser og pensjonsmidler:

Avinor Flysikring AS	Sikret	Usikret	2017 Sum	Sikret	Usikret	2016 Sum
Endring brutto pensjonsforpliktelse:						
Pensjonsforpliktelse 1.1.	2 981,2	0,4	2 981,6	2 580,1	0,3	2 580,4
Kostnad innværende periodes pensjonsopptjening	367,3	0,2	367,5	131,2	0,1	131,3
Rentekostnad	82,2		82,2	69,3		69,3
Aktuariell gevinster og tap -økonomiske forutsetn.	435,0		435,0	221,9		221,9
Utbetaling pensjon	-31,2		-31,2	-21,3		-21,3
Brutto pensjonsforpliktelse 31.12	3 834,5	0,6	3 835,1	2 981,2	0,4	2 981,6
Endringer brutto pensjonsmidler:						
Virkelig verdi pensjonsmidler 1.1.	2 169,5		2 169,5	2 087,1		2 087,1
Avkastning på pensjonsmidler	57,6		57,6	56,4		56,4
Premieinnbetalinger	118,6		118,6	21,2		21,2
Aktuarielle gevinster og tap	-15,2		-15,2	26,1		26,1
Utbetaling av pensjoner	-31,2		-31,2	-21,3		-21,3
Virkelig verdi pensjonsmidler 31.12	2 299,3	0,0	2 299,3	2 169,5	0,0	2 169,5
Netto pensjonsforpliktelse	1 535,2	0,6	1 535,8	811,7	0,4	812,1
Arbeidsgiveravgift av netto pensjonsforpliktelse	213,5	0,0	213,5	114,4	0,0	114,4
Netto balanseført pensjonsforpliktelse 31.12	1 748,8	0,6	1 749,4	926,1	0,4	926,5
Faktisk avkastning pensjonsmidler foregående år	36,7		36,7	34,2		34,2
Forventet premiebetaling neste år	56,6		56,6	119,4		119,4
Forventet utbetaling neste år	-31,7		-31,7	-21,7		-21,7

Avinor Flysikring AS
Noter til regnskapet

Ved beregning av pensjonskostnad og netto pensjonsforpliktelse er en rekke forutsetninger lagt til grunn. Diskonteringsrenten er fastsatt basert på markedet for obligasjoner med fortrinnsrett (OMF).

Den veide gjennomsnittlige durasjon på pensjonsforpliktelsen er 29 år. Lønnsøkning og pensjonsregulering er basert på historiske observasjoner for selskapet.

	2017	2016
Diskonteringsrente	2,40 %	2,60 %
Lønnsvekst i prosent	2,50 %	2,50 %
Pensjonsregulering i prosent	1,50 %	1,50 %
AFP-uttak	15,00 %	15,00 %
Gjennomsnittlig fratredelsesrate under 50	3,00 %	3,00 %
Gjennomsnittlig fratredelsesrate over 50	0,20 %	0,20 %

Pensjonsmidler

Premiefastsettelse og beregning av avsetninger til pensjonsytelser for pensjonsordning i SPK foretas etter ordinære aktuarielle prinsipper.

Pensjonsordningen er ikke direkte fondsbasert. Utbetalingen av pensjoner er garantert av den norske stat (pensjonslovens §1). Det blir simulert en forvaltning av tildelte pensjonsmidler («fiktivt fond») som om disse midlene er plassert i langsiktige statsobligasjoner.

Fem prosent av Avinors Flysikrings pensjonsmidler per 31.12.17 er plassert simulert i Statens pensjonsfond Utland.

Pensjonsordningen kan ikke flyttes på samme måte som en privat pensjonsordning og denne beregningen forutsetter at pensjonsordningen videreføres i SPK. I simuleringen legges det til grunn at obligasjonene holdes til tidspunkt for utløp.

Pensjonsmidlene verdsettes derfor til pålydende pluss avkastning.

Sensitiviteter til pensjonsforpliktelsen :

Sensitiviteter til pensjonsforpliktelsen for endringer i de vektete økonomiske forutsetninger er:

Diskonteringsrente: En endring på 1 prosent vil medføre en endring i forpliktelsen på i størrelsesorden MNOK -667/+910

Lønnsvekst: En endring på 1 prosent vil medføre en endring i forpliktelsen på i størrelsesorden MNOK +177/-375

Grunnbeløp og pensjonsregulering: En endring på 1 %-poeng i forventet grunnbeløp og pensjonsregulering vil medføre en endring i forpliktelsen på i størrelsesorden MNOK +394/-537

Hendelser etter balansedato

Partene i arbeidslivet har inngått avtale om ny tjenestepensjon for ansatte i offentlig sektor 2. mars 2018. Dersom avtalen blir godkjent av alle forbundene, vil regjeringen legge frem nytt lovforslag for Stortinget. Dersom avtalen blir vedtatt, skal den etter planen tre i kraft fra 2020.

Avtalen vil få konsekvenser for regnskapsmessig behandling av pensjonskostnader og -forpliktelse i Avinor Flysikring, men det foreligger på dette tidspunktet ikke tilstrekkelig grunnlag for å beregne effektene.

18. Annen avsetning for forpliktelser

Beløp i MNOK

	Sum
Balanse 31. desember 2016	19,5
Avsatt	6,7
Reversert	0,0
Benyttet	-13,9
Balanse 31. desember 2017	12,3
Kortsiktige forpliktelser ført som annen kortsiktig gjeld	8,8
Langsiktig del avsetning forpliktelser	3,5

19. Annen kortsiktig gjeld

Beløp i MNOK

	2017	2016
Feriepenger	121,1	118,3
Forskudd fra kunder	0,0	19,4
Lønn og sosiale kostnader	36,8	45,0
Periodisering drifts- og investeringskostnader	54,2	57,2
Konsernintern gjeld	26,2	198,8
Sum	238,3	438,7

Avinor Flysikring er et heleid datterselskap i Avinor-konsernet. Selskapet er ansvarlig for tårntjenesten på flyplasser, flygeledertjenesten for trafikken i norsk luftrom og teknisk infrastruktur for flynavigasjon. Selskapet har over tusen ansatte og en omsetning på om lag to milliarder kroner. De viktigste kundene er flyselskaper og lufthavner.

AVINOR FLYSIKRING AS
Org.nr. 913 074 270
Dronning Eufemias gate 6
0191 Oslo

Postboks 150
2061 Gardermoen

avinor.no

UAVHENGIG REVISORS BERETNING

Til generalforsamlingen i Avinor Flysikring AS

Uttalelse om revisjonen av årsregnskapet

Konklusjon

Vi har revidert årsregnskapet for Avinor Flysikring AS som består av balanse per 31. desember 2017, resultatregnskap, utvidet resultat og kontantstrømoppstilling for regnskapsåret avsluttet per denne datoen, og en beskrivelse av vesentlige anvendte regnskapsprinsipper og andre noteopplysninger.

Etter vår mening er årsregnskapet avgitt i samsvar med lov og forskrifter og gir et rettviseende bilde av selskapets finansielle stilling per 31. desember 2017, og av dets resultater og kontantstrømmer for regnskapsåret avsluttet per denne datoen i samsvar med regnskapslovens regler og god regnskapsskikk i Norge.

Grunnlag for konklusjonen

Vi har gjennomført revisjonen i samsvar med lov, forskrift og god revisjonsskikk i Norge, herunder de internasjonale revisjonsstandardene (ISA-ene). Våre oppgaver og plikter i henhold til disse standardene er beskrevet i avsnittet *Revisors oppgaver og plikter ved revisjonen av årsregnskapet*. Vi er uavhengige av selskapet i samsvar med de relevante etiske kravene i Norge knyttet til revisjon slik det kreves i lov og forskrift. Vi har også overholdt våre øvrige etiske forpliktelser i samsvar med disse kravene. Etter vår oppfatning er innhentet revisjonsbevis tilstrekkelig og hensiktsmessig som grunnlag for vår konklusjon.

Øvrig informasjon

Øvrig informasjon omfatter informasjon i selskapets årsrapport bortsett fra årsregnskapet og den tilhørende revisjonsberetningen. Styret og administrerende direktør (ledelsen) er ansvarlig for den øvrige informasjonen. Vår uttalelse om revisjonen av årsregnskapet dekker ikke den øvrige informasjonen, og vi attesterer ikke den øvrige informasjonen.

I forbindelse med revisjonen av årsregnskapet er det vår oppgave å lese den øvrige informasjonen med det formål å vurdere hvorvidt det foreligger vesentlig inkonsistens mellom den øvrige informasjonen og årsregnskapet eller kunnskap vi har opparbeidet oss under revisjonen, eller hvorvidt den tilsynelatende inneholder vesentlig feilinformasjon. Dersom vi konkluderer med at den øvrige informasjonen inneholder vesentlig feilinformasjon, er vi pålagt å rapportere det. Vi har ingenting å rapportere i så henseende.

Ledelsens ansvar for årsregnskapet

Ledelsen er ansvarlig for å utarbeide årsregnskapet i samsvar med lov og forskrifter, herunder for at det gir et rettviseende bilde i samsvar med regnskapslovens regler og god regnskapsskikk i Norge. Ledelsen er også ansvarlig for slik intern kontroll som den finner nødvendig for å kunne utarbeide et årsregnskap som ikke inneholder vesentlig feilinformasjon, verken som følge av misligheter eller feil.

Ved utarbeidelsen av årsregnskapet må ledelsen ta standpunkt til selskapets evne til fortsatt drift og opplyse om forhold av betydning for fortsatt drift. Forutsetningen om fortsatt drift skal legges til grunn for årsregnskapet med mindre ledelsen enten har til hensikt å avvikle selskapet eller legge ned virksomheten, eller ikke har noe annet realistisk alternativ.

Revisors oppgaver og plikter ved revisjonen av årsregnskapet

Vårt mål er å oppnå betryggende sikkerhet for at årsregnskapet som helhet ikke inneholder vesentlig feilinformasjon, verken som følge av misligheter eller feil, og å avgi en revisjonsberetning som inneholder vår konklusjon. Betryggende sikkerhet er en høy grad av sikkerhet, men ingen garanti for at en revisjon utført i samsvar med lov, forskrift og god revisjonsskikk i Norge, herunder ISA-ene, alltid vil avdekke vesentlig feilinformasjon. Feilinformasjon kan skyldes misligheter eller feil og er å anse som vesentlig

dersom den enkeltvis eller samlet med rimelighet kan forventes å påvirke de økonomiske beslutningene som brukerne foretar på grunnlag av årsregnskapet.

Som del av en revisjon i samsvar med lov, forskrift og god revisjonsskikk i Norge, herunder ISA-ene, utøver vi profesjonelt skjønn og utviser profesjonell skepsis gjennom hele revisjonen. I tillegg:

- ▶ identifiserer og anslår vi risikoen for vesentlig feilinformasjon i årsregnskapet, enten det skyldes misligheter eller feil. Vi utformer og gjennomfører revisjonshandlinger for å håndtere slike risikoer, og innhenter revisjonsbevis som er tilstrekkelig og hensiktsmessig som grunnlag for vår konklusjon. Risikoen for at vesentlig feilinformasjon som følge av misligheter ikke blir avdekket, er høyere enn for feilinformasjon som skyldes feil, siden misligheter kan innebære samarbeid, forfalskning, bevisste utelatelser, uriktige fremstillinger eller overstyring av intern kontroll;
- ▶ opparbeider vi oss en forståelse av den interne kontrollen som er relevant for revisjonen, for å utforme revisjonshandlinger som er hensiktsmessige etter omstendighetene, men ikke for å gi uttrykk for en mening om effektiviteten av selskapets interne kontroll;
- ▶ vurderer vi om de anvendte regnskapsprinsippene er hensiktsmessige og om regnskapsestimaterne og tilhørende noteopplysninger utarbeidet av ledelsen er rimelige;
- ▶ konkluderer vi på om ledelsens bruk av fortsatt drift-forutsetningen er hensiktsmessig, og, basert på innhentede revisjonsbevis, hvorvidt det foreligger vesentlig usikkerhet knyttet til hendelser eller forhold som kan skape betydelig tvil om selskapets evne til fortsatt drift. Dersom vi konkluderer med at det foreligger vesentlig usikkerhet, kreves det at vi i revisjonsberetningen henleder oppmerksomheten på tilleggsopplysningene i årsregnskapet. Hvis slike tilleggsopplysninger ikke er tilstrekkelige, må vi modifisere vår konklusjon. Våre konklusjoner er basert på revisjonsbevis innhentet frem til datoen for revisjonsberetningen. Etterfølgende hendelser eller forhold kan imidlertid medføre at selskapets evne til fortsatt drift ikke lenger er til stede;
- ▶ vurderer vi den samlede presentasjonen, strukturen og innholdet i årsregnskapet, inkludert tilleggsopplysningene, og hvorvidt årsregnskapet gir uttrykk for de underliggende transaksjonene og hendelsene på en måte som gir et rettviseende bilde.

Vi kommuniserer med styret blant annet om det planlagte omfanget av revisjonen, tidspunktet for vårt revisjonsarbeid og eventuelle vesentlige funn i vår revisjon, herunder vesentlige svakheter i den interne kontrollen som vi avdekker gjennom vårt arbeid.

Uttalelse om øvrige lovmessige krav

Konklusjon om årsberetningen

Basert på vår revisjon av årsregnskapet som beskrevet ovenfor, mener vi at opplysningene i årsberetningen om årsregnskapet, forutsetningen om fortsatt drift og forslaget til disponering av resultatet er konsistente med årsregnskapet og i samsvar med lov og forskrifter.

Konklusjon om registrering og dokumentasjon

Basert på vår revisjon av årsregnskapet som beskrevet ovenfor, og kontrollhandlinger vi har funnet nødvendige i henhold til internasjonal standard for attestasjonsoppdrag (ISAE) 3000 «Attestasjonsoppdrag som ikke er revisjon eller forenklet revisorkontroll av historisk finansiell informasjon», mener vi at ledelsen har oppfylt sin plikt til å sørge for ordentlig og oversiktlig registrering og dokumentasjon av selskapets regnskapsopplysninger i samsvar med lov og god bokføringskikk i Norge.

Oslo, 23. mars 2018
ERNST & YOUNG AS

Jan Wellum Svensen
statsautorisert revisor